

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Seitsemisen kansallispuiston laajentamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoitus on laajentaa Seitsemisen kansallispuistoa liittämällä siihen ns. Soljasten alue, noin 900 hehtaaria, Kurun kunnassa ja Ikaalisten kaupungissa. Seitsemisen kansallispuisto on perustettu eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annetulla lailla.

Valtioneuvosto teki 12.2.1987 periaatepäätöksen puiston laajentamisesta. Laajentamisella täydennettäisiin merkittävältä osin nykyistä Seitsemisen kansallispuistoa.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian Eduskunnan hyväksytyä sen.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Seitsemisen kansallispuiston laajennus, ns. Soljasten alue on puiston itärajalta kaakkoon suuntautuva monimuotoinen maisemakokonaisuus. Aluetta luonnehtivat soiden piirittämät kivennäismaat sekä siellä täällä kiiltelevät suolammet ja niistä alkunsa saavat pikkupurot. Kun Soljasten alueella on useita nykyisestä puistosta poikkeavia piirteitä, se täydentää pienudestaan huolimatta erittäin hyvin eteläisen Suomenselän metsä-, suo- ja pienvesistöluontoa kansallispuistossa.

Laajennusalueen metsät mm. Soljasten- ja Löytynkankailla ovat suurelta osin varttuneita tai järeitä tuoreita kankaita, joita ei ole hakattu pitkään aikaan. Tummat kuusikot reunustavat avoimia nevoja ja painanteita hallitsevat hämävät korvet. Alueen pohjoisosassa on myös kuivempia, valoisia männikkökankaita.

Suot ovat myös luonnontilaisempia kuin nykyisessä kansallispuistossa keskimäärin. Nämä yhdistymätyypiltään Sisä-Suomen keitaat ovat osittain heikosti kehittyneitä ilmentäen soiden

välimuotoluonnetta eri yhdistymävyöhykkeiden vaihtumisalueella. Suotyypeistä yleisimpiä ovat lyhytkortiset nevat ja kankaiden välissä polveilevat karut, varpuiset rämeet. Puustoisine metsäsaarekkeineen ja reunametsineen suot ovat ehyitä pienmaisemakokonaisuuksia kansallispuiston laajennusalueen keskiosassa.

Laajennusalueeseen kuuluu myös melko luonnontilainen Soljasten lampien ja niistä laskevan puron pienvesistöalue jollaista valuma-alueineen ei ole nykyisessä kansallispuistossa. Tämä on tärkeä kansallispuiston vesistöluonnon monimuotoisuudelle siitäkin huolimatta, että näitä tummavetisiä, karuja vesiä on käytetty virkistyskalastukseen.

Seitsemisen kansallispuiston laajennusalue parantaa puiston retkeily- ja virkistyskäyttömahdollisuuksia, koska alue on teitä myöten vaivattomasti saavutettavissa. Soljasten lammissa on myös tarkoitus sallia virkistyskalastus ja sen vaatimat kalanistutukset. Lisäksi Pirkan taival -niminen retkeilyreitti sivuaa aluetta. Suot ovat myös suosittuja marjastuspaikkoja.

2. Asian valmistelu

Ympäristönsuojelun neuvottelukunnan ehdotukseen Suomen kansallispuistoverkon kehittämistä vuodelta 1973 kuului Seitsemisen kansallispuiston perustaminen noin 4 500 hehtaarin laajuisena. Kansallispuistokomitea (KM 1976:88) ehdotti Seitsemisen kansallispuiston perustamista noin 5 200 hehtaarin laajuisena. Pirkanmaan vuonna 1977 vahvistetussa I vaiheseutukaavassa Seitsemisen alue on osoitettu SU1-alueeksi (luonnonsuojelulain nojalla muodostettavaksi tarkoitettu suojelualue) noin 4 400 hehtaarin laajuisena. Soljasten alue sisältyi kaikkiin edellä mainittuihin ehdotuksiin osana Seitsemisen kansallispuistoa.

Valtioneuvosto teki 24.2.1978 periaatepäätöksen Seitsemisen kansallispuiston perustamisesta noin 3 000 hehtaarin laajuisena. Maa- ja metsätalousministeriön asettama kansallis- ja luonnonpuistojen rajaustyöryhmä laati Seitsemisen kansallispuiston yksityiskohtaisen rajausehdotuksen, jonka maa- ja metsätalousministeriö sittemmin hyväksyi jatkosuunnittelun perustaksi. Periaatepäätöksen mukainen kansallispuiston pinta-ala oli niin pieni, että Soljasten alue jouduttiin jättämään rajausehdotuksen ulkopuolelle. Soljasten alueen soiden suojelemisesta valtioneuvosto teki kuitenkin periaatepäätöksen 19.4.1979. Seitsemisen kansallispuisto perustettiin 2.10.1981 annetulla lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi (674/81; jäljempänä vuoden 1981 kansallispuistolaki).

Valtioneuvoston selonteossa Eduskunnalle ympäristönsuojelusta 28.9.1984 todettiin muun ohella, että Seitsemisen kansallispuiston laajentamismahdollisuudet selvitetään. Tällä tarkoitettiin nimenomaan kysymystä puiston laajentamisesta Soljasten alueelle. Ympäristöministeriön ja metsähallituksen virkamiesten neuvotteiluissa sovittiin sittemmin alustavasti siitä, että mainittu Soljasten alue voitaisiin liittää Seitsemisen kansallispuistoon. Periaatepäätöksen Soljasten alueen, noin 900 hehtaaria, liittämistä Seitsemisen kansallispuistoon valtioneuvosto teki 12.2.1987.

Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot metsähallitukselta, maanmittaushallitukselta, Hämeen lääninhallitukselta, Turun ja Porin lääninhallitukselta, Kurun kunnanhallitukselta sekä Ikaalisten kaupunginhallitukselta. Osa lausunnonantajista on esittänyt eräitä ehdotuk-

sen yksityiskohtiin liittyviä huomautuksia. Kurun kunnanhallitus on jo aiempiin kannanotoihinsa viitaten vastustanut kansallispuiston laajentamista.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Seitsemisen kansallispuisto on metsähallituksen hallinnassa ja hoidossa, joten myös kansallispuiston laajennusalue tulisi sanotun viraston hallintaan ja hoitoon. Kun alue jo tälläkin hetkellä on metsähallituksen hallinnassa, ei alueen liittämällä ole välittömiä organisatorisia vaikutuksia.

Seitsemisen kansallispuiston hoito- ja käytösuunnitelma on vahvistettu ympäristöministeriössä. Kansallispuistoa on tarkoitus kehittää palvelemaan yhä paremmin matkailua ja retkeilyä. Kansallispuiston opastuskeskusta rakennetaan parhaillaan Seitsemisharjulle. Soljasten alueen liittäminen nykyiseen puistoon saattaa jossain määrin lisätä alueen hoitoon ja käyttöön liittyviä tehtäviä ja töitä erityisesti valvonnassa, koska laajennusalue on vilkkaassa kalastus- ja retkeilykäytössä. Tämä toisaalta edellyttää nytkin valvontaa ja hoitoa. Jos tarpeita henkilökunnan sekä hoidon ja käytön rahoituksen lisäämiseen ilmenee, ne pyritään ottamaan huomioon ehdottamalla määrärahoja vuosittain erikseen valtion tulo- ja menoarvioon.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kansallispuiston laajennusalueen 900 hehtaarin pinta-alasta on kitu- ja joutomaita noin 483 ha ja kivennäismaita noin 380 ha. Vesialueita on noin 37 ha. Kivennäismailla olevan puuvaraston suuruus on noin 66 700 m³ ja vuotuinen puuntuotos noin 1 325 m³. Koko laajennusalue on kuitenkin vahvistetun seutukaavan nojalla ollut jo kymmenkunta vuotta varsinaisten metsätaloustoimien ulkopuolella. Lisäksi alueella on muutamia metsähallituksen omin päätöksin suojeltuja aarnialueita, lähinnä soita. Kansallispuiston laajentaminen vaikuttaakin varsin vähän valtiontalouteen kun nämä jo aiemmin tehdyt suojelupäätökset otetaan huomioon.

Soljasten alueen liittämällä Seitsemisen kansallispuistoon ei ole välittömiä vaikutuksia metsätyöpaikkojen määrään, koska aluetta ei pitkään aikaan ole käytetty puuntuotantoon. Teoreettisesti laskienkin laajentamisesta aiheutuisi arviolta kahden metsätyöpaikan menetyks. Kansallispuiston hoitoon ja käyttöön tarvittavien henkilöiden määrä korvanneekin ajan myötä kaikki, jo nykyisinkin kansallispuiston

perustamisesta aiheutuneet metsätyöpaikkojen menetykset.

Kurun kunnan ja Ikaalisten kaupungin metsäverotuloihin lain hyväksyminen ei vaikuttaisi, sillä Soljasten alueen tultua luonnonsuojelualueeksi valtio korvaa näille kunnille luonnonsuojelulain 5 a §:n nojalla alueen metsäntuottoa vastaavan metsäverotulon vähentymisen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälässä todetaan, että lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonsuojelukoiksi (674/81) perustettuun Seitsemisen kansallispuistoon liitetään Soljasten alue Kurun kunnassa ja Ikaalisten kaupungissa. Laajennusalueen raja on merkitty tämän esityksen liitteessä olevaan karttaan.

2 §. Pykälään on otettu viittaussäännös vuoden 1981 kansallispuistolain 6, 8 ja 9 §:n säännöksiin, joita olisi sovellettava myös Seitsemisen kansallispuistoon nyt liitettävällä uudella alueella.

Vuoden 1981 kansallispuistolain 6 §:ssä on säännökset kansallispuiston rajojen merkitsemisestä. Säännöksen nojalla maa- ja metsätalousministeriö on antanut päätöksen eräiden valtion omistamille alueille perustettujen luonnonsuojelualueiden rajojen merkitsemisestä (449/82), jonka mukaisesti Seitsemisen nykyisen kansallispuiston rajat on merkitty. Lain 8 §:ssä on säännös luonnonsuojelua valvovan viranomaisen haltuunotto-oikeudesta, joka koskee luvattomia metsästys-, keräily- tai muita välineitä sekä luvattomasti pyydyttyjä eläimiä tai otettuja kasveja.

Vuoden 1981 kansallispuistolain 9 §:ssä on säännökset kansallispuistoalueen sisällä olevan tai siihen rajoittuvan alueen siirtymisestä valtion omistukseen. Laajennetun kansallispuiston rajojen sisään jää yksi pienehkö niitypalsta. Tämä ei kuitenkaan lain 1 §:n mukaan kuulu luonnonsuojelualueeseen. Palsta on syytä aikanaan hankkia valtiolle. Valtion omistukseen tultuaan se vuoden 1981 kansallispuisto-

lain 9 §:n 1 momentin nojalla kuuluu Seitsemisen kansallispuistoon.

Vuoden 1981 kansallispuistolain 9 §:n 2 momentin mukaan voidaan myös kansallispuistoon välittömästi rajoittuva, valtion omistukseen siirtynyt alue ympäristöministeriön päätöksellä liittää suojelualueeseen. Seitsemisen kansallispuistoa voidaan laajennuksen jälkeen pitää alueiltaan lähes valmiina. Tässä momentissa tarkoitetaan lähinnä eräitä vähäisiä suolahdekkeitä ja muita alueita, joilla kansallispuiston hoidon ja käytön kannalta saattaa olla merkitystä. Niitä voitaisiin ostaa valtiolle, jos maanomistajan kanssa sovitaan asiasta eikä ostomäärärahojen käyttö näihin alueisiin haittaa varsinaisten suojeluohjelmien toteuttamista.

3 §. Seitsemisen kansallispuiston laajentamisen tarkoitus on turvata Soljasten alueen luonnontila ja ohjata alueelle suuntautuvaa retkeilyä ja matkailua. Nykyisen kansallispuiston rauhoitusmääräykset on luonnonsuojelulain 2 §:n 2 momentin nojalla annettu joulukuun 18 päivänä 1981 annetussa asetuksessa eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonsuojelukoista (932/81). Tarkoitus on, että Seitsemisen kansallispuiston rauhoitusmääräykset tulisivat eräin poikkeuksin voimaan Soljasten alueella.

4 §. Pykälä sisältää säännöksen lain täytäntöönpanossa tarvittavien tarkempien määräysten antamisesta asetuksella.

5 §. Pykälässä on lain voimaantulosäännös.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Asetukseen (932/81) otettujen Seitsemisen kansallispuiston rauhoitusmääräysten perusta on, että kansallispuiston alueella on kielletty sellaiset toimet, jotka saattavat muuttaa alueen luonnontilaa tai vaikuttaa epäedullisesti sen kasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen. Niinpä kiellettyjä ovat muun muassa ojitus, maainesten ottaminen, rakennusten, teiden ja laitteiden rakentaminen, eläinten tappaminen, pyydystäminen ja häytyttäminen sekä kasvien ja kasvosien ottaminen tai vahingoittaminen. Näistä määräyksistä on kuitenkin säädetty lukuksia, lähinnä kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyviä poikkeuksia. Jokamiehen oikeuteen perustuvaa liikkumista ei pääosassa aluetta rajoitettaisi. Telttailua ja kulkemista rajoitettaisiin kuitenkin aroissa ja kulumisaltiissa paikoissa.

Seitsemisen kansallispuistoa koskevat määräykset on otettu kansallispuiston järjesty-

säntöön. Siihen kuuluvat toisaalta edellä tarkoitettussa asetuksessa annetut rauhoitusmääräykset ja toisaalta sellaiset määräykset, jotka valtio maanomistajana on muutoinkin oikeutettu ja velvollinen antamaan luonnonsuojelualueidensa käytöstä.

Kansallispuiston laajennusalueen hoitoon kuuluvia tehtäviä varten on tarkoituksena laatia hoito- ja käyttösuunnitelma, joka nivelletäisiin nykyistä kansallispuistoa koskevaan suunnitelmaan. Tämä suunnitelma koskisi toimia, jotka on tarkoitus tehdä alueen käytön edistämiseksi ja ohjaamiseksi.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus.

L a k i**Seitsemisen kansallispuiston laajentamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annetulla lailla (674/81) perustettua Seitsemisen kansallispuistoa laajennetaan siten, että kansallispuistoon liitetään Soljasten alue, johon kuuluu noin 900 hehtaaria valtion omistamia alueita Kurun kunnassa ja Ikaalisten kaupungissa. Laajennusalueen rajat on merkitty punaisella katkoviivalla tämän lain liitteenä olevaan karttaan.

2 §

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun kansallispuiston laajennuksen osalta on vastaavasti voimassa, mitä eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annetun lain 6, 8 ja 9 §:ssä on säädetty kansallispuiston rajojen merkitsemi-

sestä, valvontaviranomaisen haltuunotto-oikeudesta sekä kansallispuistoalueen sisällä olevan tai siihen rajoittuvan alueen siirtymisestä valtion omistukseen.

3 §

Kansallispuiston laajennusalueen rauhoitusmääräyksistä on voimassa, mitä Seitsemisen kansallispuiston rauhoituksesta on erikseen säädetty.

4 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

5 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ympäristöministeri *Kaj Bärlund*

LIITE SEITSEMISEN KANSALLISPUISTON LAAJENNUS
Ikaalinen, Kartti 2213/04